

др Владислав Пузовић

Кратка биографија

ВЛАДИСЛАВ ПУЗОВИЋ (1978). Доцент на Групи за Историју Цркве Православног богословског факултета Универзитета у Београду. Е-адреса: vpuzovic@bfspc.bg.ac.rs.

Дипломирао (2003), магистрирао (2008) и докторирао (2012, „Историјско-канонски аспекти односа карловачке управе Руске заграничне Цркве и Московске патријаршије“) на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Област научног интересовања: Историја Српске Православне Цркве, историја Руске Православне Цркве, историја српско-руских црквених односа, историја српско-руских богословско-академских веза, историја српског богословља, историја руске црквене емиграције у 20. веку, историја међуправославних црквених односа. Члан је редакције часописа *Богословље* (од 2011). Учешће на научним пројектима: Српска теологија у 20. веку: фундаменталне претпоставке теолошких дисциплина у европском контексту – историјска и савремена перспектива (2011-2017).

Библиографија

Монографије

1. *Црквене и политичке прилике у доба Великог раскола 1054. године*, Београд: Хришћански културни центар 2008, 310 стр. ISBN 978-86-85273-14-8 [12]
2. *Руски путеви српског богословља. Школовање Срба на руским духовним академијама 1849-1917*, Београд: Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета Универзитета у Београду, ЈП Службени гласник 2017, 830 стр. (ISBN 978-86-7405-183-2 (ИТИ); COBISS.SR-ID 236020748) [58]

Научни радови, прикази, интервјуи и други научни прилози

2003.

1. *Сто година од смрти митрополита дабробосанског Саве (Косановића) 1839-1903*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXV, бр. 8 (2003) 187-191.
2. *Др Венијамин (Таушановић) епископ браничевски (1934-1952)*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXV, бр. 9 (2003) 206-212.
3. *Поводом двадесетпетогодишњице од упокојења епископа жичког Василија (Костића)*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXV, бр. 12 (2003) 281-287.

2004.

4. *Кроз историју древне Цркве, Православље*, год. LXIX (LXIII), бр. 887 (2004) 20. Приказ књиге: А. П. Лебедев, *Свештенство древне Васељенске Цркве од апостолских времена до X века*, превод М. Станковић, Београд, (2002).
5. *Одјек Првог српског устанка у Босни*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXVI, бр. 8 (2004) 197-199.
Прештампано у: Годишњак Духовне академије Св. Василија Острошког, бр. 3 (2004) 17-21.
6. *Пети Васељенски сабор*, Годишњак Духовне академије Св. Василија Острошког, бр. 3 (2004) 122-124. Приказ зборника радова: *Пети Васељенски сабор-1450 година Светог Петог Васељенског сабора 553-2003*, Србиње (2004)
7. *Патријарх српски Варнава*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXVI, бр. 10 (2004) 245-255; бр. 11 (2004) 278-289.

2005.

8. *Извештавање ГСПП о Руској Цркви између 1920. и 1940. године*, Гласник: службени лист Српске православне цркве, год. LXXXVII, бр. 9 (2005) 251-259.

2006.

9. *Протојереј Григорије Н. Константиновић*, Богословље, год. LXV, бр. 1 (2006) 221-222.

Прештампано у: Српска теологија у XX веку: истраживачки проблеми и резултати, књ. 1 (2007) 221-222.

10. *Др Саво Ђукановић*, Богословље, год. LXV, бр. 1 (2006) 222-223.

Прештампано у: Српска теологија у XX веку: истраживачки проблеми и резултати, књ. 1 (2007) 222-223.

2007.

11. *Архијереји Српске православне цркве одликовани између два светска рата*, Годишњак Православног богословског факултета Св. Василија Острошког, бр. 6 (2007) 371-373.

2008.

12. *Црквене и политичке прилике у доба Великог раскола 1054. године*, Београд: Хришћански културни центар 2008, 310 стр. ISBN 978-86-85273-14-8

Садржај:

Реч унапред (7-9)

1. Увод (9-17)

2. Источно и западно хришћанство у првих десет векова – између јединства и деобе (17-29)

3. Исток и Запад у првој половини XI века (29-55)

4. На путу ка расколу (55-73)

5. Заоштравање црквене кризе 1053-1054. (73-139)

6. Врхунац кризе – папски легати у Константинопољу (139-239)

7. Закључак (239-287)

8. Summary (287-291)

Скраћенице (291-293)

Извори (293-295)

Литература (295-301)

Регистар (301-309)

О аутору (309-310)

13. *Врхунац црквене кризе (1053-1054) – папски легати у Константинопољу*, Богословље, год. LXVIII, бр. 2 (2008) 144-163.

14. *Енциклопедија српског народа*, Београд: Завод за уџбенике 2008 [4 одреднице]: патријарх Атанасије II (Гавриловић), (стр. 47); патријарх Варнава (Росић), (стр. 155); патријарх Василије Бркић Јовановић, (стр. 156); патријарх Димитрије (Павловић), (стр. 286).

15. *Православная энциклопедия*, Москва: Православная религиозная организация Церковно-научный центр «Православная энциклопедия» – синодальное учреждение Русской Православной Церкви, 2008; 2009 (рецензије за пет одредница): *Игнатий (Шестаков), иером.* Загребско-Люблянская и всей Италии епархия СПЦ (Т. 19, 2008, стр. 487-488); Западноамериканская епархия СПЦ (Т. 19, 2008, стр. 606); Западноевропейская епархия СПЦ (Т. 19, 2008, стр. 607); Захумско-герцеговинская и приморская епархия СПЦ (Т. 19, 2008, стр. 711-712); Зворникско-тузланская епархия СПЦ (Т. 20, 2009, стр. 31-33).

2009.

16. *Полемика о квасном и бесквасном евхаристијском хлебу у теолошким расправама из средине XI века*, Црквене студије, год. VI, бр. 6 (2009) 303-314.
17. *Архивное наследие Русской зарубежной Церкви в Сербии*, у: Макарьевские чтения – материалы восьмой международной конференции (21-23 ноября 2009 года), отв. ред. В. Г. Бабин, Горно-Алтайск: Федеральное агентство по образованию, Российский гуманитарный научный фонд, Горно-алтайский государственный университет, Горно-Алтайск, 2009, 287-293.

2010.

18. *Руска загранична Црква у периоду између два светска рата: преглед литературе у Србији*, Српска теологија данас, књ. 1: Зборник радова Првог годишњег симпосиона (ПБФ Београд, 29-30. мај 2009), уред. Б. Шијаковић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2010, 386-391.
19. *Канонски спорови у Московској патријаршији 20-их и 30-их XX века као изазов за савремену руску црквену историографију*, Богословље, бр. 1-2, (2010), 217-229.

2011.

20. *Посредовање српског патријарха Варнаве (Росића) у канонском спору између Московске патријаршије и Архијерејског синода Руске заграничне Цркве*, Српска теологија данас, књ. 2: Зборник радова Другог годишњег симпозиона (ПБФ Београд, 28-29. мај 2010), уред. Б. Шијаковић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2011, 455-463.
21. *Вклад русской эмиграции в развитие сербской академической теологии*, международный научный симпозиум Русская диаспора и изучение русского языка и русской культуры у инославянском и иностранном окружении- тезисы докладов, отв. ред. Б. Станкович, Белград: МАПРЯЛ, Дом русского зарубежья им. А. Солженицына, Международное педагогическое общество в поддержку русского языка, Славистическое общество Сербии, Филологический факультет белградского университета, Русский дом в Белграде, Белград, 2011, 39-40.
22. *Међународна научна конференција – Православље: цивилизацијски стожер словенског света*, Теолошки погледи, бр. 2, (2011), 165-167.
23. *Личност и дело проф. др Александра Павловича Доброклонског (I део)*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књига 10, (2011), 39—74.
24. *Игњатије Марковић, Сто седамдесет пет година Богословије Светог Саве у Београду (1836—2011)*, Богословље, бр. 2, (2011), 131-133. (приказ)
25. *Марко Николић, Екуменски односи Српске православне и Римокатоличке Цркве 1962—2000. године*, Богословље, бр. 2 (2011) 135- 138. (приказ)
26. *Русские эмигранты – преподаватели Православного богословского факультета в Белграде (1920—1940 гг.)*, Труды КДА, 15 (2011) 199 – 208. (прештампано у: *Православ'я – цивілізаційний стрижень слов'янського світу - Збірник наукових праць*, НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ, Інститут археології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, Національний Києво-Печерський історико-

культурний заповідник, Київська духовна академія і семінарія УПЦ, Дискусійний клуб “САМІТ”, Російський історичний журнал “Родина”, Київ 2011, 240—247.)

2012.

27. *Личност и дело проф. др Александра Павловича Доброклонског (II део)*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књига 11 (2012) 92-111.
28. *Устројство Цркве у православном расејању у светлости полемике између Александра Шмемана и представника Руске заграничне Цркве*, Српска теологија данас, књ. 3: Зборник радова Трећег годишњег симпозиона (ПБФ Београд, 27-28. мај 2011), уред. Б. Шијаковић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2012, 549-566.
29. *Вклад русской эмиграции в развитие сербской академической теологии*, Международный научный симпозиум: Русская диаспора и изучение русского языка и русской культуры в инославянском и иностранном окружении (Белград, 1—2 июня 2011 г.) – доклады, отв. ред. Б. Станкович, Белград: МАПРЯЛ, Дом русского зарубежья им. А. Солженицына, Международное педагогическое общество в поддержку русского языка, Славистическое общество Сербии, Филологический факультет белградского университета, Русский дом в Белграде, Белград 2012, 78—89.
30. *Отношение Сербской Православной Церкви к каноническому и юридическому положению Русской Православной Церкви Заграницей (1920—1930)*, Христианское чтение (научно-богословский журнал СПбДА) 3 (2012) 158-175.
31. *Срби на Кијевској духовној академији (1869—1879)*, Српске студије (научни часопис Центра за Српске студије Одељења за историју Филозофског факултета Универзитета у Београду) 3 (2012) 349—370.
32. *Завршни радови Срба на Кијевској духовној академији (1869—1899)*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књига 12 (2012) 152-173.

2013.

33. *Руска емиграција у XX веку – јединствен феномен у историји*, Православље, 1101, 1. фебруар 2013, 20—23. (интервју)
34. *Викентије Флоријанович Фрадински – историчар Цркве*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књига 13, (2013), 105-116.
35. *Константин Велики и Милански едикт у српској историографији*, Зборник радова Међународног научног скупа „Црква у доба Св. Цара Константина Великог“, уред. Р. Поповић, Београд: Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета Универзитета у Београду, Висока школа – Академија Српске Православне Цркве за уметност и конзервацију, 2013, 138-147.
36. *Ауторитет Цариградске патријаршије у Православној Цркви према Сергеју Викторовичу Троицком*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књ. 14, Зборник радова научног скупа, прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2013, 128-140.

2014.

37. *Теодор Иванович Титов – историчар Цркве (прилог проучавању веза између Кијевске духовне академије и Православног богословског факултета у Београду)*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књ. 15, Зборник радова научног скупа, прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2014, 127-152.
38. *Покровительство Сербской Православной Церкви над Русской Православной Церковью Заграницей (1920-1940)*, Русский некрополь в Белграде – символ исторической дружбы, ред. М. Радоевич, М. Кович, Белград 2014, 117-127.
39. *Сергей Викторович Троицкий (1878-1972)*, Русский некрополь в Белграде – символ исторической дружбы, ред. М. Радоевич, М. Кович, Белград 2014, 358-359.

40. *Константинопольский патриархат и православная диаспора в XX веке: полемика вокруг создания экзархата православных русских церквей в Западной Европе*, Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета (Серия I: Богословие, философия) 5 (55) (2014) 26-44.
41. *Апелационо право Цариградске патријаршије – два гледишта у руској емиграцији*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књ. 16, Зборник радова научног скупа, прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет 2014, 142-150.
42. *Антиохијски патријарх Петар III (1052-1056) и црквена криза 1054. године*, Зборник радова Византолошког института 51 (2014) 71-92 (коауторски рад са Б. Николић, први аутор)
43. *Утицај Духовног регуламента (1721) на Свештеничка и Монашка правила митрополита београдско-карловачког Вићентија (Јовановића)*, Зборник Матице српске за историју 90 (2014) 37-54.

2015

44. *Русские эмигранты – студенты Православного богословского факультета Университета в Белграде (1920-1940 гг.)*, Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета (Серия II: История, История Русской Православной Церкви) 2 (63) (2015) 65-83.
45. *Формирање Руске заграничне Цркве у светлости канона о правима избеглих архијереја*, Богословље 1 (2015) 250-260.
46. *Научные труды протоиерея д-р Федора Ивановича Титова в сербских богословских журналах*, Христианское чтение (научно-богословский журнал СПбДА) 2 (2015) 158-177.
47. *Осврт на литературу о односима између Московске патријаршије и Руске Цркве у емиграцији*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књ.

- 18, Зборник радова научног скупа, прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2015, 97-103.
48. *Руске духовне академије и Срби од XVIII до почетка XX века*, Календар „Црква“, Београд 2015, 118-123.
49. *Последице Првог светског рата на српско-руске црквене односе*, Зборник радова међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“, ур. В. Пузовић, Београд 2015, 335-355.
50. *Предговор*, Зборник радова међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“, Београд 2015, 9-13.
51. *Московска патријаршија и комунизам у XX веку: Декларација митрополита Сергија (Страгородског) из 1927. године и њена рецепција почетком XXI века*, Српска теологија данас 2014, књ. 6, Зборник радова шестог годишњег симпозиона (ПБФ Београд, 30. мај 2014), уред. Р. Поповић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, Београд 2015, 11-21.
52. *О неким еклисиолошким темама у руској богословској мисли XX века*, Српска теологија у XX веку – истраживачки проблеми и резултати, књ. 19, Зборник радова научног скупа, прир. Б. Шијаковић, Београд: Православни богословски факултет, 2015, 47-61.
53. *Киевская духовная академия и сербы: историческое наследие и богословские перспективы*, Труды Киевской духовной академии 23 (2015) 209-222.
54. *Суђење Дамаскину Хиландарцу на Светој Гори и међуправославни односи средином XVIII века*, Анали Правног факултета у Београду 2 (2015) 135-153.

2016

55. *Константинопольски патријарх Михаило Кируларије (1043-1058) и црквена криза 1054. године*, Српска теологија данас 2015, Зборник радова седмог годишњег симпозиона одржаног на Православном богословском факултету 29. маја 2015. године, ур. Р. Поповић, Београд 2016, 228-237.

56. *Патријарх Варнава (Росић) и црквени спорови у „Заграничној Русији“*, Србија и Русија 1814-1914-2014, Зборник радова Међународног научног скупа (13-14. октобар 2014), ур. М. Војводић, Београд: Српска академија наука и уметности (САНУ), 2016, 209-230.

2017

57. *Иларион Зеремски и Иринеј Гирић на Московској духовној академији: Прилог историји формирања српске богословске елите у Русији*, Зборник Матице српске за друштвене науке 162 (2/2017) 1-16.

58. *Руски путеви српског богословља. Школовање Срба на руским духовним академијама 1849-1917*, Београд: Институт за теолошка истраживања Православног богословског факултета Универзитета у Београду, ЈП Службени гласник 2017, 830 стр. (ISBN 978-86-7405-183-2 (ИТИ); COBISS.SR-ID 236020748).

Рецензенти: 1) Др Радомир Поповић, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду; 2) Др Љубодраг Димић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду; 3) Др Наталија Јурјевна Сухова, редовни професор Богословског факултета Православног Светотихоновског универзитета у Москви; 4) Др Дарко Ћого, ванредни професор Православног богословског факултета Универзитета у Источном Сарајеву; 5) Др Милош Ковић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Садржај:

- Предговор (7-14)
- I поглавље: Руске духовне академије на мапи српског богословског образовања (15-112) (Руске духовне школе – историјски пут и богословско наслеђе 15-50; Руске духовне академије као центри богословског образовања Срба (XVIII – почетак XX века 51-112)

- II поглавље: Срби на Кијевској духовној академији (113-282) (Кијевска духовна академија као центар проучавања српске црквене историје: од Михаила Јовановића преко Стевана Димитријевића до Јосифа Цвијовића 113-196; Српске дисертације на теме из руске и опште црквене историје 197-211; Кијевска библистичка школа и Срби 212-242; Кијевско академско богословље и Срби: од Никодима Милаша преко Доситеја Васића до Радована Казимировића 243-282)
- III поглавље: Срби на Московској духовној академији (283-360) (Московска школа црквене историје и Срби 283-305; Московска духовна академија и почети српске академске библистике: Иларион Зеремски и Иринеј Тирић 306-325; Академско богословље у Сергијевом Посаду и Срби: од Емилијана Радића преко Чедомиља Митровића до Владана Максимовића 326-360)
- IV поглавље: Срби на Санкт-Петербуршкој духовној академији (361-414) (Иван Савич Палмов и Срби: од Душана Јакшића преко Лазара Перовића до Варнаве Росића 361-397; Иван Јегорович Троицки и српски студенти 398-405; Српске дисертације на теме из црквеног права, религијске философије, пастирског и моралног богословља 406-414)
- Епилог – Руске духовне академије и српско богословље: историјско-богословско наслеђе (415-431)
- Эпилог – Русские духовные академии и сербское богословие: историко-богословское наследие (432-450)
- Epilogue – Russian Theological Academies and Serbian Theology: Theological and Historical Heritage (451-468)
- Прилог 1: Азбучник Срба на руским духовним академијама (1849-1917) (469-564)
- Прилог 2: Архивски документи (565-786)
- Скраћенице (787)
- Извори и литература (788-802)
- Именски регистар (803-829)
- Белешка о аутору (830)

Приређена издања

1. *Међународни научни скуп „Православни свет и Први светски рат“ – Програм и зборник резимеа*, приредио В. Пузовић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2014.
2. *Зборник радова међународног научног скупа „Православни свет и Први светски рат“*, ур. В. Пузовић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2015, 752 стр. (ISBN 978-86-7405-164-1; COBISS.SR-ID 219215372).